

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 15.9.2006
KOM(2006) 508 lõplik

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

**Põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate arendamine keskkonnaküsimuste ühisesse
põllumajanduspoliitikasse kaasamise seireks**

{SEK(2006) 1136}

1. SISSEJUHATUS

Käesolev teatis on koostatud komisjoni algatusel ja selle eesmärk on anda ülevaade keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise seireks rakendatavate põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate arendamisel tehtud tööst.

Teatistes kirjeldatakse põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate arendamise poliitilist tausta, analüüsitakse kõnealuste näitajate arendamise vajadust seoses ühise põllumajanduspoliitika jätkuva reformimisega, antakse ülevaade näitajate arendamisel tehtud edusammudest ning määratakse kindlaks peamised probleemid ja edaspidine tegevus. Nende elementide põhjal teeb komisjon järelduse, et kasvavate poliitiliste vajaduste rahuldamiseks tuleb arendada, tugevdada ja ühtlustada keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise seire infosüsteemi eelkõige kõnealuse infosüsteemi püsiva ja stabiilse haldamise korra kehtestamise kaudu.

Teatisele on lisatud komisjoni talituste töödokument, milles kirjeldatakse üksikasjalikumalt põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate arendamisel ja koondamisel tehtud tööd, tehakse teatavaks põhilised tulemused ning täpsustatakse käesolevas teatises esitatud ettepanekuid.

2. PÕLLUMAJANDUSE KESKKONNAPOLIITIKA NÄITAJATE ARENDAMISE POLIITILINE TAUST

1998. aasta juunis Cardiffis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu kiitis heaks põhimõtte, et keskkonnamõõde tuleks kaasata kõikidesse ühenduse poliitika valdkondadesse. Lisaks rõhutati asjakohaste keskkonnanäitajate arendamise tähtsust, et hinnata eri majandusharude (sh põllumajanduse) mõju keskkonnale ja jälgida keskkonnaküsimuste kaasamisel tehtud edusamme.

1999. aasta detsembris Helsingis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu võttis vastu keskkonnamõõtme ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise strateegia. Strateegias seatakse vee, maakasutuse ja mulla, kliimamuutuse ja õhukvaliteedi ning samuti maastiku ja bioloogilise mitmekesisusega seotud keskkonnaküsimuste kaasamise eesmärgid ning kinnitatakse, et loodusvarade säilitamine on põllumajanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamise oluline element. Oma järeldustes nõudis Euroopa Ülemkogu kaasamisel tehtud edusammude kohta põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate alusel regulaarsete aruannete koostamist.

2001. aasta juunis Göteborgis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu kiitis heaks ELi säästva arengu strateegia,¹ milles nõutakse, et otsuste tegemisel võetaks arvesse poliitika majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju. Samuti võttis Euroopa Ülemkogu vastu 2001. aasta aprillis kokku tulnud põllumajandusnõukogu järeldused keskkonnaküsimuste ja säästva arengu aspektide ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise kohta, milles kutsutakse komisjoni üles korrapäraselt jälgima ja hindama Euroopa Ülemkogu kaasamisstrateegiat ning jätkama jõupingutuste tegemist põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate edasiarendamisel ja määrama kindlaks kõnealuste näitajate statistikavajadused.

¹ KOM(2001) 264, „Säästev Euroopa parema maailma nimel: Euroopa Liidu säästva arengu strateegia”.

Võttes arvesse Euroopa Ülemkogu soovi, avaldas komisjon kaks teatist. Esimeses teatises „Keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise näitajad“² määrati 35 põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajat ja esitati nende arendamise analüütiline raamistik.

Teises teatises „Statistilised andmed, mis on vajalikud keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise seireks ettenähtud näitajate jaoks“³ täpsustati veelgi näitajate ideed ja määrati võimalikud andmeallikad ning näitajate toimimiseks vajalik teave.

Kahes eespool nimetatud komisjoni teatises anti kontseptuaalne panus keskkonnaküsimuste põllumajanduspoliitikasse kaasamist iseloomustava näitaja (edaspidi „IRENA“) kasutuselevõtmiseks 2002. aasta septembris. Põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajad töötati välja 2005. aasta lõpuks.

Euroopa Ülemkogu 2006. aasta juunis vastuvõetud ELi säästva arengu uuendatud strateegias kinnitati taas, et säästva arengu küsimust tuleb arvesse võtta igas poliitikakujundamise etapis ning seda tuleb teha kõikide ELi poliitikavaldkondade vahelise sidususe tugevdamisega ja tähtsamate poliitiliste otsuste tegemisel majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnamõju arvestamise tagamisega.

3. KESKKONNAKÜSIMUSTE KAASAMINE ÜHISESSE PÕLLUMAJANDUSPOLIITIKASSE

3.1. Keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamisel tehtud edusammud

Põllumajandusel, millega tegeletakse suurel osal Euroopa Liidu territooriumist,⁴ on ELi keskkonnaressursside kaitses oluline osa. Põllumajandus on sajandite jooksul soodustanud selliste rohkete poollooduslike elupaikade ja põllumajandusmaastike loomist ja säilimist, mis on elukeskkonnaks rikkalikule taimestikule ja loomastikule ning millele tugineb mitmekesine külaelu.

Euroopa põllumajandus on viimaste aastakümnete jooksul märgatavalt muutunud ning muutub ka edaspidi. Tehnoloogiline areng (nt täiustatud agrokemikaalid ja külvimaterjal, paremad loomatõud) on võimaldanud põllumajandusettevõtetel tõsta saagikust, suurendades seeläbi nende konkurentsivõimet. Spetsialiseerumise ja intensiivistumisega seotud maakasutuse ja põllumajanduslike tootmisviiside muutust seostatakse siiski ka negatiivse mõjuga veele, mullale, õhule, bioloogilisele mitmekesisusele ja kasvukohtadele. Samal ajal kujutab sotsiaalsetest ja majanduslikest teguritest tulenev taime- ja loomakasvatusest loobumine äärealadel suurt ohtu kultuurmaastikele ja maapiirkondade maastikele.

Kõige hiljutisemates ühise põllumajanduspoliitika reformides on tähelepanu pööratud põllumajanduse surve vähendamisele keskkonnale ja talupidamise kaudu keskkonnateenuste osutamise soodustamisele.

Alates 1992. aastast on ühist põllumajanduspoliitikat rakendatud üha enam selleks, et tagada jätkusuutlikkus sellise põhjapaneva reformimise teel, mille eesmärk on liikuda

² KOM(2000) 20, 26 jaanuar 2000.

³ KOM(2001) 144, 20 märts 2001.

⁴ 40% kõikide ELi liikmesriikide maast on põllumajandusmaa.

hinna- ja tootmistoetuste põhimõttest otseste sissetulekutoetuste põhimõtte ja maaelu arengu meetmete suunas. Järgmine samm reformimise protsessis oli Agenda 2000, kus sätestati, et ühine põllumajanduspoliitika ei peaks üksnes tõstma ELi põllumajanduse konkurentsivõimet, tagama toidu ohutust ja kvaliteeti ning stabiliseerima põllumajandustootjate sissetulekuid, vaid tooma kasu ka keskkonnale, parandama maapiirkondade maastikke ja toetama maapiirkondade konkurentsivõimet kogu Euroopa Liidus.

Ühise põllumajanduspoliitika 2003. aasta reformi⁵ raames jätkati keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise edendamist. Reform tugevdas mitmeid nii esimese (turu ja sissetulekute) kui ka teise samba (maaelu arendamise) meetmeid, mis soodustavad maakasutust ja keskkonnameetmete kaitsega kokkusobivat tegevust.

Esimese samba põhimeetmed on toetuste lahutamine tootmisest, kohustuslik nõuetele vastavus ja ümbersuunamine. Enamiku otsetoetuste lahutamine tootmisest vähendab oluliselt motivatsiooni tegeleda keskkonnameetmete suurendanud intensiivtootmisega. Kohustusliku nõuetele vastavuse puhul on otsetoetuste täies ulatuses maksmise eelduseks mitme kohustusliku majandamisnõude, sh keskkonnainvesteeringute täitmine põllumajandusettevõttes tervikuna. Peale selle on otsetoetuste saajad kohustatud hoidma põllumajandusmaad heades põllumajandus- ja keskkonnamõnnetustes. Ümbersuunamine võimaldab toetusi viia üle esimesest sambast teise, mis omakorda võib suurendada põllumajanduse keskkonnameetmete jaoks ettenähtud eelarvet.

Tubaka, oliiviõli, puuvilla ja humala turukorra 2004. aasta reform koos 2005. aasta suhkrureformiga kinnitasid ühises põllumajanduspoliitikas 2003. aastal toimunud suunamuutust.

Teises sambas on mitu meetet kultuurmaastiku kaitse edendamiseks. Uue, 2007.–2013. aasta maaelu arengu määrusega⁶ seotakse keskkonnameetmed kuenda keskkonnameetmete tegevusprogrammi⁷ eesmärkidega. Ühenduse strateegiasuunistes⁸ määratakse kolm keskkonna ja maapiirkonna parendamise meetmete prioriteetset valdkonda: bioloogiline mitmekesisus ja kõrge keskkonnaväärtusega põllumajandus- ja metsandussüsteemide ning traditsiooniliste põllumajandusmaastike säilitamine ja arendamine, vesi ja kliimamuutus. Uued meetmed seisnevad peamiselt üksikasjalikumates toetustes Natura 2000 alade ja muude keskkonna seisukohalt väärtuslike piirkondade põllumajandustootjatele. Jätkatakse ebasoodsate looduslike tingimustega piirkondade ja põllumajanduse keskkonnameetmete toetamist. Tulevikus hakatakse nõuetele vastavust kohaldama ka suuremale osale keskkonnameetmetest.

Need ühise põllumajanduspoliitika suundumused vajavad paremat piirkondliku tasandi järelevalvet põllumajanduslike tootmissüsteemide arengu ja maakasutusviiside ning nende keskkonnamõju üle. Sellal kui muud ELi näitajad (nt struktuurilised, säästva arengu ja maaelu arengu näitajad) ja rahvusvaheliste organisatsioonide näitajad (nt OECD näitajad ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni kohased

⁵ Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskaude ühiseeskirjad ja teatavad toetuskaavad põllumajandustootjate jaoks (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1).

⁶ Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus 1600/2002/EÜ, millega võetakse vastu kuues keskkonnameetmete tegevusprogramm (EÜT L 242, 10.9.2002, lk 1).

⁸ Nõukogu 20. veebruari 2006. aasta otsus 2006/144/EÜ (ELT L 55, 25.2.2006, lk 20).

näitajad) hõlmavad mõningaid põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajaid, on vaja näitajaid, mille abil hinnata edusamme keskkonnaküsimuste kaasamisel ühisesse põllumajanduspoliitikasse. Sellised näitajad võimaldavad hinnata poliitiliste otsuste mõju, teha kindlaks rakendatavate meetmete puudused ning vajadused uute poliitiliste algatuste järele ja vajaduse korral parandada eesmärkide seadmist ja meetmete sobitamist kohalike tingimustega.

3.2. Vajadus põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate järele, et toetada poliitika kujundamist

Keskkonnaküsimuste kaasamine ühisesse põllumajanduspoliitikasse on dünaamiline protsess, mis nõuab pidevat järelevalvet. Põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajad on peamised seirevahendid. Need võivad teenida mitut poliitilist eesmärki:

- anda teavet kultuurmaastiku praeguse olukorra ja muutuste kohta;
- jälgida põllumajanduse mõju keskkonnale;
- hinnata põllumajandus- ja keskkonnapoliitika mõju põllumajandusettevõtete keskkonnajuhtimissüsteemidele;
- teavitada põllumajandus- ja keskkonnapoliitika alastest otsustest;
- selgitada laiemale avalikkusele põllumajandus- ja keskkonnapoliitika vahelist seost.

Põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate ühtse süsteemi abil peab olema võimalik kindlaks teha põllumajanduse põhilisi positiivseid ja negatiivseid mõjusid keskkonnale ning kajastada majandusliku struktuuri ja looduslike olude piirkondlikke erinevusi. Süsteemi kaudu saaks väärtuslikku infot põllumajanduspoliitika rolli hindamiseks keskkonnaressursside säilitamisel, millest sõltub suuresti põllumajanduse ja ühiskonna tulevik.

4. PÕLLUMAJANDUSE KESKKONNAPOLIITIKA NÄITAJATE ARENDAMISEL SAAVUTATUD EDU

4.1. IRENA-alane tegevus

IRENA-alase tegevuse eesmärk oli arendada ja koondada EL-15 jaoks komisjoni teatistes KOM(2000) 20 ja KOM(2001) 144 määratletud 35 põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajat vastavatel geograafilistel tasanditel ja niipalju kui võimalik olemasolevate andmeallikate alusel.

IRENA-alase tegevuse tulemused on järgmised:

- 1) 40 näitaja andmelehed⁹ ja vastavad andmekogud, mis hõlmavad 42 näitajat ja osanäitajat;

⁹ Kuigi teatistes KOM(2000) 20 on määratletud 35 näitajat, on mõned jagatud osanäitajateks. Pealegi lisati liikmesriikide taotlusel ammoniaagi atmosfääri heite näitaja.

- 2) aruanne näitajate kohta, kus antakse ülevaade põllumajandus- ja keskkonnapoliitika vastastikusest mõjust näitajate põhjal ja kirjeldatakse põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate arendamisel ja koondamisel tehtud edusamme;
- 3) näitajate põhjal koostatud hindamisaruanne keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise kohta, milles hinnatakse näitajate süsteemi kasulikkust poliitika hindamisel, ja
- 4) hindamisaruanne, milles analüüsitakse IRENA-alast tööd, hinnatakse näitajaid ja kasutatud andmeallikaid ning määratakse edaspidise töö suunad.

4.2. Näitajate arendamise põhitulemused

IRENA-alane tegevus on aidanud saavutada märkimisväärset edu põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate arendamisel EL-15 liikmesriikides, eriti seoses eesmärkide seadmise, andmeallikate kindlaksmääramise ja andmekogu koostamisega. Komisjoni talituste töödokumendi 1. lisas on esitatud 42 näitajat ja osanäitajast koosnev loetelu, on selgitatud nende tähendust ning kirjeldatud andmeallikaid, piirkondlikku aruandlustaset ja kasutatud aegridu.

Põhitulemused on kokkuvõttes järgmised:

- 42st (osa)näitajast 11 hinnati kasulikuks, 30 potentsiaalselt kasulikuks ning ainult üht peeti väheväärtuslikuks näitajaks. Igas rühmas on siiski erineva arengutasemega näitajaid (vt 6. jagu);
- umbes kolmandiku näitajate aluseks on piirkondlikud andmed (NUTS¹⁰ 2. ja 3. tasand). Riigi tasandi näitajaid on ligi kaks kolmandikku. Mitu seisundi/mõju valdkondade näitajat töötati välja modelleeritud andmete või juhtumiuuringute põhjal;
- mis puutub ajalise skaalasse, siis umbes poolte näitajate puhul kasutatakse aegridu. 18 näitajat hõlmavad ajavahemikku 1990. aastast kuni 2000. aastani.

Peale selle andis IRENA-alane tegevus märkimisväärse hulga teadmisi ja kogemusi näitajate tehnilise teostatavuse ja tõlgendamise kohta. Koguti palju teavet praeguste põllumajandusega seotud keskkonnatingimuste ja nende arengusuundade ning keskkonnaküsimuste ühisesse põllumajanduspoliitikasse kaasamise meetmete kohta.

IRENA-alase tegevuse raames tegid komisjon, Euroopa Keskkonnaagentuur ja liikmesriigid tihedat põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate alast koostööd. Liikmesriigid¹¹ andsid kasulikke tagasisidet näitajate andmelehtede ja näitajate aruande kohta, eriti seoses näitajate kontseptsiooni, andmete kvaliteedi ja esitusviisiga.

¹⁰ Statistiliste territoriaaljaotuste nomenklatuur (Nomenclature of Territorial Units for Statistics).

¹¹ EUROSTATi põllumajanduse ja keskkonna rühma koosolekul toimus arutelu liikmesriikidega IRENA-alase tegevuse üle, kuhu oli kaasatud ka EKA-EIONET põllumajandusrühm.

5. PÕLLUMAJANDUSE KESKKONNAPOLIITIKA NÄITAJATE VALDKONNAS EDASPIDI TEHTAVA TÖÖGA SEOTUD VÄLJAKUTSED

IRENA-alase tegevuse käigus ilmnesid mitme näitaja puhul mitmesugused puudused:

- 1) teatavate näitajate kohta koostatud andmekogude puudused, mis on seotud kooskõla (nt põllumajandusettevõtte juhtimine), andmete kvaliteedi (nt geneetiline mitmekesisus), geograafilise katvuse (nt vee kvaliteet) ja/või andmekogude kättesaadavusega (nt mahepõllumajanduslikud piirkonnad);
- 2) teatavate näitajate arvutamiseks kasutatavad mudelid vajavad meetodilist täiustamist või lisakontrolli (nt mulla erosioon ja kvaliteet);
- 3) mõne näitaja kontseptsioon vajab veel täiendamist (nt põllumajandusettevõtete juhtimine, maastiku seisund, kõrge keskkonnaväärtusega põllumajanduspiirkonnad).

Need puudused ei vähenda näitajate tähtsust põllumajanduse keskkonnapoliitika analüüsis. Pigem viitavad need sellele, et neid näitajaid tuleb veel arendada, täiustada kontseptsioone ja meetodilisi käsitusi ning andmete kogumise meetodeid, vajaduse korral töötada välja uued andmekogud ja täiustada/kinnitada olemasolevaid modelleerimisvahendeid.

IRENA näitajaid saab nende arenguastme järgi rühmitada kolme kategooriasse (vt ka lisas esitatud tabelit):

- A. toimivad näitajad, mille kontseptsioonid ja mõõtarvud on põhjalikult määratletud ja mille kohta on kättesaadavad riiklikud ja vajaduse korral piirkondlikud andmed;
- B. näitajad, mis on põhjalikult määratletud, kuid mis ei ole täiel määral saavutanud oma informeerivat potentsiaali piirkondlike või ühtlustatud andmete puudumise või näitajate aluseks olevate modelleerimisviiside nõrkade külgede tõttu;
- C. näitajad, mida tuleb täieliku toimimise tagamiseks veel olulisel määral täiustada. Sii kategooriasse kuuluvad näitajad, mida tuleb veel kontseptuaalselt ja meetodiliselt täiustada ning näitajad, mille puhul tuleb parandada olemasolevate andmete kvaliteeti, koguda uusi andmeid, või näitajad, mille aluseks olevad mudelid vajavad edasiarendamist ja kinnitamist.

Peale selle tuleb laiendada näitajate ulatust, et hõlmata ka uued liikmesriigid.

6. EDASISED SAMMUD: PÕLLUMAJANDUSE KESKKONNAPOLIITIKA NÄITAJATEGA SEOTUD TULEVANE TÖÖ

Eespool nimetatul põhjal võib määrata ELi põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajatega tehtava edaspidise töö kolm peamist ülesannet:

- IRENA näitajate ühtlustamine ning samal ajal nende poliitilise tähtsuse suurendamine;
- valitud näitajate koondamine, ulatuse laiendamine uutele liikmesriikidele ja olemasolevate puuduste kõrvaldamine;

- näitajate süsteemi pikaajaliseks toimimiseks vajaliku püsiva ja stabiilse korra kehtestamine.

6.1. IRENA näitajate ühtlustamine ja nende poliitilise tähtsuse suurendamine

Kuna mõnel näitajal esineb kontseptuaalseid ja tehnilisi puudusi, tuleb välja valida säilitamist ja edasiarendamist vajavad näitajad.

Peamine kriteerium kõnealuse otsuse tegemisel on näitajate kui teabevahendi tähtsus poliitika kujundamise seisukohast. Sellega seoses tuleb arvesse võtta, et keskkonnaküsimuste kaasamise seire nõuab mitmetasandilist analüüsi ja hindamist üldise kaasamise strateegia raames, näiteks valdkondlike erimeetmete, horisontaalsete meetmete, maaelu arengu programmide jm analüüsi. Eri tasandite analüüsimiseks on vajalik põllumajanduse keskkonnapoliitika selliste ühtsete näitajate olemasolu, mis iseloomustavad põllumajanduslike tootmissüsteemide piirkondlikku mitmekesisust (nt spetsialiseerumine, tootmisviisid, põllumajanduses kasutatavad meetodid) ning samuti positiivset ja negatiivset mõju, mida kõnealused süsteemid avaldavad mitmesugustele keskkonnaressurssidele. Peale selle peaks näitajaid saama kohandada poliitika tulevikuvajadustele, nt areneva veepoliitika, ühise põllumajanduspoliitika uute meetmete või sotsiaalmajandusliku arengu vajadustele.

Praegu kaalutakse teatavate põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate lisamist 2007.–2013. aasta maaelu arengu programmide jaoks loodud ühisesse seire- ja hindamisraamistikku. Kõnealused ühised näitajad hõlmavad esmajärgulise tähtsusega keskkonnaküsimusi, nt bioloogiline mitmekesisus ja kõrge keskkonnaväärtusega piirkonnad, vesi ja kliimamuutus.¹²

Veel üks näitajate väljavalimise kriteerium on nende arendamise tehniline teostatavus. IRENA-alane tegevus on näidanud, et mõned näitajad on liiga keerulised või et nende arendamine nõuaks liiga suuri investeeringuid.

Lõpetuseks on tulevikus plaanis käsitada mõnd IRENA näitajat nende näitajate osanäitajana, millega need on tihedalt seotud.

Eesmärgiga hõlmata keskkonnaküsimuste kaasamise seire eri tasandid ning seni tehtud töö põhjal teeb komisjon ettepaneku:

- säilitada 28st näitajast koosnev tuumik, mis koosneb 26st IRENA näitajast ja kahest uuest põllumajanduse keskkonnapoliitika uusi probleeme hõlmavast näitajast (vt lisatud tabelit).

6.2. Valitud näitajate koondamine, ulatuse laiendamine uutele liikmesriikidele ja olemasolevate puuduste kõrvaldamine

IRENA-alane tegevus on üldjoontes saavutanud oma eesmärgi kasutada kättesaadavat ja kergesti ligipääsetavat teavet ELi vanade liikmesriikide põllumajanduse keskkonnapoliitika kohta. Nüüd on tähtis säilitada ühtlustatud näitajad, ajakohastada vastavad andmebaasid ja laiendada näitajate ulatust uutele liikmesriikidele.

¹² Need näitajad on: põllulindude populatsioon, kõrge keskkonnaväärtusega piirkonnad, toitainete üldine tasakaal ning taastuvenergia tootmine.

Samuti on oluline kõrvaldada puudused, mis praegu piiravad teatavate näitajate informeerivat potentsiaali. Üleminekuperioodi jooksul tuleb teha jõupingutusi kõnealuste näitajate kontseptuaalseks ja meetoodiliseks täiustamiseks ning eelkõige vajalike piirkondlike andmete kogumiseks või olemasolevatele andmetele parema juurdepääsu tagamiseks. See eeldab liikmesriikide aktiivset osalust ja vastutust, sest lõppkokkuvõttes vastutavad nemad andmete kogumise eest.

Komisjon teeb ettepaneku rakendada järgmisi meetmeid:

- arendada edasi põllumajanduslike, nii statistiliste kui ka haldusandmetega seotud kehtivaid õigusakte eesmärgiga rahuldada tõhusamalt põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate andmevajadusi;
- vajaduse korral näha ette ja töötada välja uued ELi uuringud eelkõige põllumajandusettevõtete juhtimistavade ja talumajapidamise sisendite kasutuse kohta;
- uurida põllumajandusaruandluse andmevõrgu kasutuse parandamise ja laiendamise võimalusi põllumajandusaruandluse andmevõrgu ajakohastamisprotsessi raames, et rahuldada kasvavat nõudlust põllumajanduse keskkonnapoliitika alaste aruannete ja analüüside järele;
- vajaduse korral täiendada ja kinnitada modelleerimise raamistikke;
- jätkata põllumajanduses kasvatatavate liikide mitmekesisuse, elupaikade ja põllumajandusmaastike paremate näitajate väljatöötamist;
- uurida paremate andmete kogumise võimalusi:
 - keskkonnaseiresüsteemide kaudu, eelkõige nitraadidirektiivi, veepoliitika raamdirektiivi ning linde ja looduslikke elupaiku käsitlevate direktiivide alusel;
 - ruumiandmete vahetuse meetodite (nt haldustasandil esitatud andmete ümberjaotus teistele geograafilistele üksustele) ja muude ruumiandmetega seotud meetodite kaudu (nt kontrollala uuringud, geograafilise võrdlemise meetodid);
 - eraõiguslikelt andmete esitajatelt (nt ühtne üleeuroopaline linnuseire andmebaas); see võib nõuda olemasolevate andmete koondamist ja ühtlustamist, et suurendada nende läbipaistvust ja kvaliteeti;
 - teiste Euroopa algatuste kaudu, näiteks ülemaailmne keskkonna- ja turvaseire ning Euroopa ruumiandmete infrastruktuur;
 - maavaatlussüsteemide ülemaailmse süsteemi kaudu;
- suurendada kooskõla muude näitajatega seotud tegevusega.¹³

¹³

Vt punkti 3.1 viimast lõiku.

6.3. Näitajate süsteemi pikaajaliseks toimimiseks vajaliku püsiva ja stabiilse korra kehtestamine

Asjakohaste näitajate, arvutusmeetodite ja andmeallikate määramine on ainult osa tööst, mida on vaja teha, et rajada keskkonnaküsimuste kaasamise seire infosüsteem.

Selleks et süsteem toimiks täielikult ja teeniks erinevaid poliitilisi eesmärke, tuleb IRENA-alaselt tegevuselt üle minna näitajate arendamiseks, loomiseks, säilitamiseks ja ajakohastamiseks vajalike andmete stabiilsele ja süstemaatilisele kogumisele. See eeldab püsivat ja stabiilset korda, mida juhib EUROSTAT ning mida rakendatakse liikmesriikide statistikaametite ja põllumajandus- ja keskkonnaministeeriumide vahelises tihedas koostöös ning koostöös muude Euroopa asutustega (nt Euroopa Keskkonnaagentuur).

Sellise püsiva ja stabiilse korra kehtestamine peaks olema näitajate edaspidise ELi tasandil arendamise puhul esmatähtis. See hõlmab ka uue alalise infosüsteemi juhtimise vastutuse määramist ja jagamist partnerasutuste vahel, loomata uusi bürokraatlikke struktuure.

Komisjon teeb ettepaneku:

- kehtestada näitajate süsteemi pikaajaliseks toimimiseks vajalik püsiv ja stabiilne kord. See on pikaajaline projekt, mis eeldab liikmesriikide toetust, aktiivset osavõttu ja vastutust eelkõige seoses vajalike andmete kogumise ja esitamisega.

LISA

Põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate terviklik kavand

DPSIR		Nr	Näitaja	Arenguaste	Peamised puudused/vajalikud täiendused ¹ (X)				
Valdkond	Alamvaldkond				Kontseptuaalsed täiendused	Mudeli täiendused	Piirkondlike andmete kättesaadavus	Andmete kvaliteet ²	
								S	O
Lahendused	<i>Riiklik poliitika</i>	1	Põllumajanduse keskkonnakaitsega seotud kohustused	B					X
		2	Natura 2000 põllumajanduspiirkonnad	A					X
	<i>Tehnoloogia ja kvalifikatsioon</i>	3	Põllumajandustootjate väljaõppe tase ja põllumajandusettevõtte keskkonnavalaste nõustamisteenuste kasutamine	A/B	X				X
		4	Mahepõllumajanduspiirkond	A					
Põhjustajad	<i>Sisendite kasutus</i>	5	Mineraalväetiste kasutus	B			X	X	
		6	Pestitsiidide kasutus	C			X	X	
		7	Niisutamine	A					
		8	Energiakasutus	B	X		X	X	
	<i>Maakasutus</i>	9	Maakasutuse muutused	B			X		
		10	Kultuuride viljelemise/karjakasvatuse viisid	B	X			X	
	<i>Põllumajandusettevõtte juhtimine</i>	11	Põllumajandusettevõtte juhtimistavad	B/C	X		X	X	
	<i>Arengusuunad</i>	12	Intensiivistumine/ekstensiivistumine	A				X	
		13	Spetsialiseerumine	A					
		14	Maade sööti jätmise oht	C	X	X			

Põllumajanduse keskkonnapoliitika näitajate terviklik kavand (jätk)

DPSIR		Nr	Näitaja	Arenguaste	Peamised puudused/vajalikud täiendused ¹ (X)				
Valdkond	Alamvaldkond				Kontseptuaalsed täiendused	Mudeli täiendused	Piirkondlike andmete kättesaadavus	Andmete kvaliteet ²	
								S	O
Surve ja kasu	Reostus	15	Lämmastiku üldine tasakaal	B			X		X
		16	Fosforireostuse oht	uus	X	X	X	X	X
		17	Pestitsiididega seotud oht	uus	X	X	X	X	
		18	Ammoniaagiheitmed	B		X	X	X	X
		19	Kasvuhoonegaaside heitmed	A					X
	Loodusvarade ammendumine	20	Veevõtt	C			X		X
		21	Mulla erosioon	B	X	X			
		22	Geneetiline mitmekesisus	C	X		X		X
	Kasu	23	Kõrge keskkonnaväärtusega põllumaa	C	X				
24		Taastuenergia tootmine	B	X		X	X	X	
Seisund/Mõju	Bioloogiline mitmekesisus ja elupaigad	25	Põllulindude populatsioonide suundumused	B			X		X
	Loodusvarad	26	Maa kvaliteet	C	X		X		X
		27.1	Vee kvaliteet – nitraadireostus	B			X		X
		27.2	Vee kvaliteet – pestitsiidide reostus	B			X		X
	Maastik	28	Maastik – seisund ja mitmekesisus	C	X	X	X	X	X

¹ Üksikasjalikum teave näitaja kirjelduse ja mõõtarvude ning vajalike täienduste kohta on esitatud komisjoni talituste töödokumendi 2. lisas.

² Täiendamist vajavad andmeallikad: S = statistiliste andmete allikad (nt põllumajandusettevõtete struktuuriuuringud), põllumajandusaruandluse andmevõrk; O = muud allikad (nt haldusandmed, iga-aastased arenguaruanded maaelu arenguprogrammide rakendamise kohta).